

ДО

Г-Н АСЕН ВАСИЛЕВ

МИНИСТЪР НА ФИНАНСИТЕ

ДО

Г-Н ГЕОРГИ КЛИСУРСКИ

ЗАМЕСТНИК- МИНИСТЪР

НА ФИНАНСИТЕ

ПРЕДСЕДАТЕЛ НА РГ ЗА СЪЗДАВАНЕ НА ПРЕДВИДИМ

МЕХАНИЗЪМ ЗА ОПРЕДЕЛЯНЕ НА МАКСИМАЛНИЯ

ОСИГУРИТЕЛЕН ДОХОД

ОТНОСНО: Позиция на Съюза за стопанска инициатива (ССИ) относно идеята за създаване на механизъм за актуализиране на максималния осигурителен доход

УВАЖАЕМИ ГОСПОДИН МИНИСТЪР,

Министерството на финансите предложи на социалните партньори да се промени начинът на актуализирането на максималния осигурителен доход. Понастоящем решението се взема от Народното събрание като част от процедурата по гласуването на държавния бюджет по предложение на Министерския съвет (фактически от министъра на финансите). По този начин обаче е възможно при вземането на решението да надделеят фискалните аргументи, тъй като по-високият размер на максималния осигурителен доход повишава нетните приходи в държавния бюджет. Същевременно въздействието на тази мярка върху икономиката като цяло, върху инвестициите, стимулите за полагане на труд и поемане на рискове може да бъде пренебрегнато.

Решението за промяна на максималния осигурителен доход е важно от гледна точка на данъчно-осигурителната система и се отразява пряко върху салдото по консолидираната фискална програма. Състоянието на пенсионната система понастоящем изисква над 50% от текущия дефицит да бъде финансиран от държавния бюджет вместо от приходите от осигурителни вноски, което поставя опасения за нейната устойчивост. Този дефицит допринася съществено и за дефицита в консолидирания бюджет, който от своя страна може да представлява пречка пред

интеграцията на Република България към евро зоната. Поради това мерките за свиване на посочените дефицити биха били добре дошли.

Създаването на механизъм (формула) за автоматична промяна на максималния осигурителен доход представлява сериозно предизвикателство. Този механизъм трябва да отговаря на поне две условия: да бъде адекватен на стопанската конюнктура и да осигурява предвидимост за бизнеса. Такава формула обаче би следвало да се базира на минали (налични) данни, но същевременно съответният размер ще бъде в сила през следващата година. Тоест възможността и склонността на бизнеса и на хората да плащат определената по този начин осигурителна тежест зависи не от миналите събития, отразени в тези данни, а от бъдещото развитие.

Ако икономиката се развива равномерно, тогава подобна формула вероятно би била подходяща. Само че това развитие обикновено е циклично и скоростта му се променя във времето. Проблем при прилагането на формула би имало в периодите, когато съществуващата тенденция се пречупва. Например, в период на спад, когато приходите на бизнеса се понижават, е нормално да се търсят възможности за понижаване и на разходите. Само че формулата, основана на минали данни (екстраполация) трудно може да обхване подобно развитие. Тогава прилагането ѝ би довело до повишаване на максималния осигурителен доход, когато всъщност той трябва да бъде понижен. Така подобна формула е почти невъзможно да създаде адекватен на икономическата конюнктура механизъм за актуализиране. От друга страна, оценката на цикличната позиция на икономиката е трудна и опитите за включване на такива параметри силно биха усложнили формулата, без да е сигурно, че съществено ще я подобрят.

Използването на формула би могло да допринесе за подобряване на предвидимостта, но само в краткосрочен период – в рамките на следващата година. След това максималният осигурителен доход отново би бил променен, но размерът му трудно може да бъде прогнозиран на базата на наличните данни. Освен това фирмите по принцип планират дейността си за период от 3 до 5 години напред и сигурността за следващата година съвсем не е достатъчна. Много от останалите параметри на средата за бизнес, които са зависими пряко от законодателството, твърде често се променят и това създава високо ниво на несигурност, което не може да се елиминира с такъв механизъм. В крайна сметка не се изпълнява нито целта за адекватност, нито изцяло тази за предвидимост. Така наличието на такъв механизъм не би допринесло за решаването на съществени проблеми при промените в максималния осигурителен доход.

Пример за несполучлива промяна в законодателството е механизмът за актуализиране на минималната работна заплата на база на средната, който предвижда това да се случва без участието на социалните партньори. Ако подобен механизъм бъде приет и за максималния осигурителен доход, това може да се разглежда вече като тенденция за ограничаване ролята на тристранното сътрудничество, което противоречи, както на българското, така и на европейското законодателство.

Независимо от гореказаното и с оглед удовлетворяването на исканията на социалните партньори, относно въвеждането на механизъм за определянето на максималния осигурителен доход (МОД), Съюзът за стопанска инициатива предлага приемането на гъвкав подход към разрешаване на така поставения проблем, който да осигури необходимата обективност, адекватност и гъвкавост. А именно, предложението на ССИ е за предвиждането на различни сценарии (напр. песимистичен, реалистичен и оптимистичен) при определянето на МОД. Прилагането на конкретния сценарий ще зависи, съответно, от забавянето, запазването или ускоряването на наблюдаваните към момента на определяне на МОД тенденции в икономическото развитие на страната. Като индикатор за това, и с оглед избягване усложняването на

прилаганата формула, би могъл да се използва един показател, а именно – годишният ръст на БВП за период от пет години (към края на последния период, предхождащ определянето на МОД, за който са налични данни от НСИ, напр. деветмесечието на съответната година).

В допълнение, ССИ се присъединява към предложението на част от социалните партньори, взели участие в заседанието на работната група за изготвяне на механизъм за определяне на максималния осигурителен доход, проведено на 22.11.2023 г., за съставяне на формула, която да позволява определяне на интервал с горна и долна граница на МОД, като конкретното му равнище да бъде обект на договаряне между социалните партньори в рамките на тристранния диалог. По този начин, ще се избегне въвеждането на автоматизъм при определяне равнището на МОД за следващата календарна година, което, от своя страна, ще позволи активното участие на представителните организации на работодателите и на работниците и служителите в процеса по определяне на МОД и постигане на социално съгласие по този толкова важен за правителството, бизнеса и гражданите проблем.

С УВАЖЕНИЕ,

ПРОФ. Д-Р КРАСИМИРА СТАНЕВА
ПРЕДСЕДАТЕЛ НА УПРАВИТЕЛЕН СЪВЕТ
НА СЪЮЗ ЗА СТОПАНСКА ИНИЦИАТИВА